

[dia1] Wedergeboorte - oei, gaat dit over mij? Dat was de eerste reactie van een van de leden van de bijbelstudiegroep Bargeres met wie het onderwerp van deze preek is voorbesproken. Oei – gaat dit over mij? Ben ik wedergeboren/moet ik wedergeboren zijn?
Wat is uw eerste reactie als het gaat over wedergeboorte?
Is het vaag, zweverig? Weet je eigenlijk niet wat je erbij moet voorstellen?
Of lastig, omdat er zoveel verschillende visies op zijn en het ook zo heel verschillend wordt beleefd? (Soms krijg je zelfs het idee dat christenen er elkaar mee om de oren slaan...)
Koppel je het vooral aan de evangelischen, de Pinksterbeweging, en vraag je je misschien af of je als gereformeerd mens ook wedergeboren kan zijn?
Wie van u vraagt zich het wel 's af of 'ie wedergeboren is?

In deze Leer-van-de-kerk-dienst gaat het over wedergeboorte, en we gaan proberen een antwoord te geven op wat [dia2] het is, gaan na wat er over in de bijbel staat en wat we er als kerken over hebben gezegd in onze belijdenissen, en over wat het betekent, wat voor gevolgen het heeft.

Eerst dus: [dia3] wat is wedergeboorte?

Zoals gezegd is daarover nogal onduidelijkheid en spraakverwarring.

Soms krijg je de indruk dat evangelischen er het patent op hebben, overgewaaid vanuit Amerika waar het doorslaggevend is [dia3a] een *born-again Christian* te zijn, want als je dat niet bent, tel je niet echt mee. Het leidt tot opgewekte, blijmoedige en zelfverzekerde christenen, die de indruk wekken de fase van de zonde en de aanvechting voorbij te zijn. Zij kunnen vaak tot op de datum en de minuut nauwkeurig aangeven het moment waarop ze wedergeboren zijn.

Aan de andere kant heb je de veel meer [dia3b] zwaarmoedige, tobberige en navelstaarderige gelovigen, die zich maar blijven afvragen of ze nu wel waarlijk wedergeboren zijn, en op zoek gaan naar bijzondere tekenen, of stilletjes wachten op het moment dat zij het licht zien. En tot die tijd lijdzaam met een boekje in een hoekje afwachten of het ooit nog eens mocht komen staan te gebeuren dat...

Bij deze visies is de focus vooral [dia3c] gericht op de mens zelf. Je bent in beide gevallen heel erg met jezelf bezig. Even gecharcheerd: de eerste zegt: [dia3d] kijk mij eens! En de tweede zegt: [dia3e] kijk mij eens niet...

Terwijl juist, wanneer ik de essentie van het wedergeboren zijn goed begrijp, het zo is dat door de wedergeboorte de focus niet op de mens is gericht, maar op God. En dat het niet een bepaalde status is die je kan koesteren en waarmee je kan pronken, maar veel meer een opdracht, iets om waar te maken.

Maar laten we nu eerst nagaan wat er over wedergeboorte in de bijbel staat.

Dan begin ik met het verhaal waar de meesten van u wel aan denken (vermoed ik) en waar de kinderen beneden op de kidsclub over werken: het verhaal van Nicodemus.

Lezen **Johannes 3:1-16** ([dia4-7])

Hier ontdek je dus allereerst [dia8a] dat wedergeboren zijn *noodzakelijk* is: want als je niet wedergeboren bent kun je niet in het Koninkrijk van God komen. Daarom is de vraag 'ben ik wedergeboren?' best een goede en terechte vraag – er hangt nogal wat vanaf!

In de tweede plaats zie je dat wedergeboren [dia8b] niet iets lichamelijks is, maar iets *geestelijks*. Je krijgt geen ander lichaam, je uiterlijk verandert niet, het is iets wat binnenin je gebeurt.

En in de derde plaats is wedergeboorte [dia8c] iets *wat de Heilige Geest in je doet*.

Een tweede bijbelgedeelte waarin het woord wedergeboorte voorkomt is [dia9] Titus 3:5 – *Hij (God) heeft ons gered door het bad van de wedergeboorte en de vernieuwende kracht van de Heilige Geest, die Hij door Jezus Christus, onze redder, rijkelijk over ons heeft uitgestort.*

Het gaat hier over een bad, en daarom denk je misschien al gauw aan een waterbad en daarmee aan de doop. Maar waar het in deze tekst om gaat is dat er een geestelijke reiniging van de mens plaatsvindt doordat wij opnieuw geboren worden en vernieuwd door de kracht van de Geest.

Kijk maar naar het tekstverband in Titus 3, waar het gaat over een oude situatie ([dia10] *ook wij waren eens onverstandig, ongehoorzaam, op de verkeerde weg, slaaf van allerlei begeerten en lusten, ons leven stond in het teken van boosaardigheid en afgunst, we verafschuwden en haatten elkaar*). En daar tegenover staat dan de nieuwe situatie ([dia11] *maar toen zijn de goedheid en mensenliefde van God openbaar geworden en heeft Hij ons gered, niet vanwege onze rechtvaardige daden, maar uit barmhartigheid. Zo zijn wij door zijn genade als rechtvaardigen aangenomen en krijgen we deel aan het eeuwige leven waarop we hopen.*)

Het gaat hier dus vooral om een **onderdompeling in de genade van God**, waardoor wij op een ander spoor komen te staan, waardoor er in ons een andere gerichtheid ontstaat.

Maar heeft de wedergeboorte [dia12] dan niets met de doop te maken? Immers, zowel in Johannes 3 als in Titus 3 gaat het wel over water en bad...

Wat je in elk geval [dia13a] niet kan zeggen is dat je door de doop wedergeboren wordt. De doop is niet iets magisch waardoor er iets binnenin je gebeurt. Je kan niet zeggen: ik ben wedergeboren want ik ben gedoopt of omdat ik gedoopt ben.

Wat je wel kan zeggen is dat de doop een teken is van iets wat God aan je belooft, nl dat Hij zijn naam aan je verbindt, dat Hij voor je zorgt en dat je zijn kind mag zijn. Zo [dia13b] wijst de doop wel naar de wedergeboorte.

Maar zowel in Johannes als in Titus gaat het niet over de waterdoop zoals wij als christelijke kerk die nu kennen. Je moet bij deze beide teksten veel eerder denken aan vervulling van Ezechiël 36:25-27 – [dia14] *Ik zal zuiver water over jullie uitgieten om jullie te reinigen van alles wat onrein is, van al jullie afgoden. Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven. Ik zal jullie mijn geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen.* Dit gaat vooral over de uitstorting van de Heilige Geest op Pinksteren en daarna.

Wat dus wel overduidelijk is, dat als het om wedergeboorte gaat, dat dan de Heilige Geest actief is.

De tegenstelling oud – nieuw of vroeger – nu is wat je veel vaker tegenkomt in de bijbel.

Als voorbeeld noem ik nu nog Efeziërs 2, waar de beweging wordt geschetst van [dia15a] *eerst was u dood door de misstappen en zonden...* naar het [dia15b] *...maar nu bent u met Christus levend gemaakt.* En ook hier weer dankzij de barmhartigheid van God en zijn geweldig grote liefde voor ons, dankzij Gods genade.

Die beweging van oud naar nieuw, van stenen hart naar levend hart, [dia15c] van dood naar levend dat is de [dia15d] wedergeboorte.

Door je [dia16a] *natuurlijke geboorte* ben je mens geworden. Lichamelijk/vleselijk.

Door je [dia16b] *wedergeboorte* word je een nieuwe mens. Geestelijk.

En bij beide speel je zelf niet echt een rol. Beide geboortes [dia16c] zijn helemaal creatie, schepping van God, waarvoor Hem de eer en de dank toekomt.

Want heel mooi en treffend zou je wat Jezus tegen Nicodemus zegt: [dia17a] *'wie niet opnieuw geboren wordt'* ook kunnen vertalen met [dia17b] *'wie niet van bovenaf verwekt wordt'*. Je kunt ook zeggen: je moet [dia17c] **hemelgeboren** worden. Wat benadrukt dat de toegang tot het hemels Koninkrijk niet aangeboren is, maar je vanuit de hemel gegeven wordt. „Alleen God zelf brengt geloofskinderen ter wereld" (Van Houwelingen).

In dit licht kun je zeggen dat wedergeboorte iets [dia18] *eenmaligs* is: je bent wedergeboren of je bent het niet. Je bent kind van God of je bent het niet. Je kunt niet even een knopje omzetten, en zeggen van 'zo, vandaag komt het me niet zo goed uit dat ik wedergeboren ben, nu ben ik even geen kind van God'. Je voelt hopelijk wel dat dat onzin is. Je bent het of je bent het niet.

Dit komt ook duidelijk naar voren in onze belijdenis. Laten we dat maar eens gaan lezen:

Dordtse Leerregels Hoofdstuk III/IV artikel 11, 12 en 13. (lezen, [dia 19-23])

Hier ontdek je dat er een duidelijke relatie is [dia24a] met de uitverkiezing. De uitverkiezing gaat aan de wedergeboorte vooraf. Omdat je uitverkoren bent word je wedergeboren.

Het is ook iets wat je niet kan weerstaan: God buigt je eigen wil zo om, dat je ook daadwerkelijk tot geloof komt. (NB: de volgende Leer-van-de-kerk-dienst gaat over de vrije wil, zeg maar over de vraag of jij zelf ook nog wat te willen en in te brengen hebt...)

Geloof is ook het eerste wat aan het licht komt als je wedergeboren bent: [dia24b] dat je gelooft in God. Dat je in geloof Jezus Christus als je Redder en Verlosser aanneemt.

Tegelijk lees je over [dia24c] het voortbrengen van vrucht, van goede werken.

Iets soortgelijks zie je in Zondag 3 HC, vraag en antwoord 8. Daar wordt gevraagd: [dia25] *Maar zijn wij zo verdorven, dat wij helemaal onbekwaam zijn tot iets goeds en geneigd tot elk kwaad?* En dan is het antwoord: Ja. Alleen, dan volgt er niet een punt (zoals sommige christenen wel denken), maar een komma, en lezen we verder: *behalve wanneer wij door de Geest van God opnieuw geboren worden.*

Daarmee zie je dat inderdaad de wedergeboorte alles beslissend is: van dood levend, van oude mens nieuwe mens worden, van geneigd tot alle kwaad komen tot een leven in liefde.

Ik zei net: de wedergeboorte is iets eenmaligs.

Tegelijk moet ik erbij zeggen *dat het effect steeds weer moet gebeuren.*

In de dogmatiek, die nadenkt over de leer van de kerk, wordt daarom wel onderscheid gemaakt tussen [dia26a] wedergeboorte in engere zin en wedergeboorte in ruimere zin. In engere zin: dan gaat het om [dia26b] het begin van het nieuwe leven. Zoals ik zopas zei: je bent het of je bent het niet. In ruimere zin wil dan zeggen, dat de wedergeboorte [dia26c] iets op gang brengt, zich verder moet ontwikkelen en zich wil en zal ontplooiën als een nieuw leven.

Dat bedoelde ik in het begin met: wedergeboorte is geen status (iets om mee te pronken of te scoren of je beter te voelen dan een ander – dan ben je veel te veel op jezelf gericht en met jezelf bezig). En wedergeboorte moet al helemaal geen status quo zijn (alles laten zoals het is).

Nee [dia27] de wedergeboorte is iets om steeds weer waar te maken, het wil elke dag opnieuw weer gestalte in je krijgen. Dat je kan zien dat je nieuwe mens geworden bent. Dat je kan merken dat je ondergedompeld bent in de genade van God. Dat te horen is dat de Heilige Geest in je werkt. Dat je echt op ander spoor staat, een andere weg bewandelt...[dia28blanco]

Oei - en dan valt het inderdaad vaak nogal tegen. Dan is, zoals iemand van de bijbelstudiegroep opmerkte, de wedergeboorte een zware bevalling. Want wat heeft de zonde nog steeds een aantrekkingskracht! En wat laat je je ook zo maar weer meezuigen. Wat maken we er vaak een potje van, en is het eerder om te huilen dan om te lachen.

Wedergeboren? Niet veel van te zien of te merken.... Kind van God? Oei...

Toch moet je niet zeggen of denken dat dat steeds weer terugvallen in zonde bewijst dat je nog niet wedergeboren bent (en dat je dus maar goed je best moet doen en er heel erg mee bezig moet zijn om het alsnog te worden...).

[dia29a] Wedergeboren zijn is niet hetzelfde als een zondenloos leven leiden.

Allemaal, zelfs de meest wedergeboren mens, de meest oprecht gelovige onder ons, de beste braafste broeder of zuster die je je maar kan voorstellen, we hebben het allemaal nodig steeds weer van vergeving te leven.

Alleen, dat je je dat bewust bent, en dat je die vergeving zoekt, dat je terugkeert naar het vaderhart van God, en je verlossing zoekt in Jezus Christus alleen – dat laat al het gevolg van de wedergeboorte zien.

Wedergeboorte [dia29b] vraagt om bekering, telkens weer. Elke dag tot inkeer komen, vergeving vragen en bewust voor en met God willen leven. En dat is een proces van *ups and downs*.

Waarin je tegelijk wel mag groeien, steeds meer en duidelijker toegroeien naar de Here. Zodat Hij steeds meer gestalte krijgt in je leven. Zodat je steeds hoorbaarder de Geest van God ademt.

Daar mag je naar verlangen. Daar mag je om bidden.

Zoek dat ook. Werk, leef er naar. Span je ervoor in.

Daarvoor hebben we elkaar nodig. Om elkaar aan te moedigen, aan te spreken, het te delen.

En daarvoor moet je naar de kerk. Om het Woord van God te horen (dat kan niet vaak genoeg), zijn wet, de uitleg ervan, om het er samen over te hebben. En om te zien dat er gedoopt wordt –

iedere keer weer een herinnering aan je eigen doop en daarmee een oproep: je bent kind van God, *leef* nu ook als kind van de Here! En om samen avondmaal te vieren, de concrete eenheid te

beleven met Jezus Christus en elkaar. [dia30] Avondmaal – is dat niet het feest vieren van de wedergeboorte!?

Tot slot. Het viel me in het gesprek met de bijbelstudiegroep op dat er de neiging bestaat wedergeboren [dia31a] zijn te koppelen aan een goed gevoel.

Het lijkt me nogal belangrijk om dat los te koppelen. Als je wedergeboren bent zou je juist wel 's vaak [dia31b] niet zo'n goed gevoel kunnen hebben. Want wat ben ik zelf vaak nog zondig (tot in het diepst van mijn gedachten, en de Here *doorgrondt* mij....!) En wat doe ik nog veel verkeerde dingen, en de Here ziet *alles*...!) Als iedereen net als God alles van je ziet en weet, *echt alles* - zou je dan niet het liefst willen wegkruipen van schaamte?!

Goed gevoel? Dacht het niet... In elk geval niet over mijzelf als wedergeboren mens.

Waar ik misschien wel een goed gevoel over mag en kan hebben [dia32a] is over God (maar dan is het haast te plat uitgedrukt). Want in geloof geeft God mij zoveel om zo dankbaar voor te zijn en waar ik me alleen maar over verwonderen kan - dat Hij zijn geduld met mij maar niet kwijtraakt, dat ik steeds weer bij Hem terug mag komen, en mij van dood levend maakt.

En dat er inderdaad wonderen gebeuren: dat je ondergedompeld in de genade en overweldigd door Gods liefde toch telkens weer nieuwe mens bent, [dia32b] die daadwerkelijk vrucht van de Geest voortbrengt. Dat is Gods werk, vaak haast ondanks jezelf – he, heb ik dat gezegd? Heb ik dat gedaan? Mocht ik dat voor jou betekenen? Was ik er precies op het goede moment? Wat bijzonder! Wat een wonder! Wat is het dan toch heerlijk om wedergeboren te zijn, nieuwe mens voor Gods aangezicht. Soli Deo Gloria - Hem komt daarvoor de dank en eer!